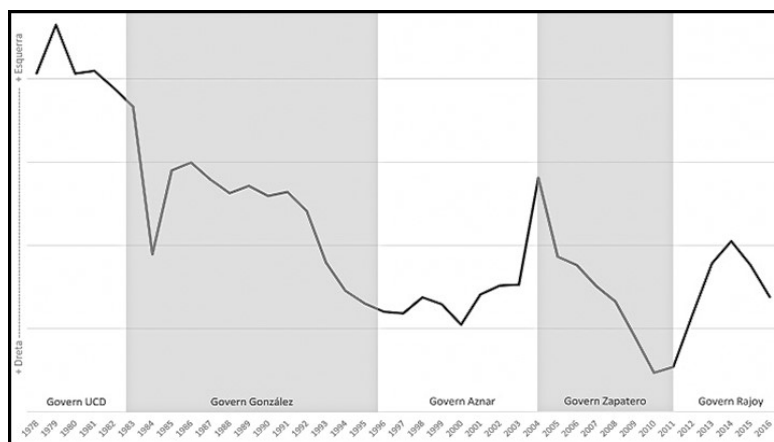

19/10/2020

Les polítiques d'esquerres fan que els espanyols es tornin de dretes

El descontentament popular per la inadequada gestió política dels governs espanyols entre els mandats 1978-2016 ha produït canvis ideològics en l'electorat espanyol, mai satisfet amb l'actuació de les dretes ni amb la de les esquerres. Les enquestes efectuades en aquest període i analitzades pel grup de recerca Democracy, Elections and Citizenship (DEC) de la UAB mostren l'evolució de l'estat "d'ànim electoral", el qual demana un ajustament real a les demandes ciutadanes.

L'estat d'ànim polític espanyol oscil·la cap a la dreta i cap a l'esquerra en diferents períodes d'esquerranització i de dretanització de l'electorat.

L'article mostra l'evolució de les preferències polítiques a Espanya des del 1978 fins al 2016. Com que les dades d'enquesta existents són incomparables al llarg del temps, hem usat l'algoritme "Dyad Ratio" inventat per James Stimson (Universitat de Carolina del Nord). Aquest algoritme detecta les preferències polítiques subjacents a les 1671 enquestes acumulades durant tot el període estudiat. La sèrie resultant és el que anomenem "policy mood" que és traduïble més o menys per "estat d'ànim polític" i es pot entendre com una escala ideològica que vagi d'esquerra a dreta.

L'estat d'ànim polític espanyol comença en un nivell molt esquerrà i es va desplaçant cap a la dreta fins al final del govern de González. A partir de llavors, oscil·la cap a la dreta i cap a l'esquerra en diferents períodes d'*esquerranització* i de *dretanització* de l'electorat espanyol, com mostra el gràfic. Aquestes oscil·lacions s'expliquen a través dels models termostàtics de Christopher Wlezien (Universitat de Texas, Austin): quan un govern augmenta contínuament la despesa pública implementant polítiques de major intervenció estatal (d'esquerres), cada vegada més ciutadans es tornen partidaris d'una disminució de la despesa pública i l'estat d'ànim polític es desplaça cap a dreta. L'opinió pública actua com un termostàt polític que intenta aturar la despesa pública quan aquesta ha augmentat i, contràriament, intenta generar major intervenció estatal quan aquesta ha disminuït. És a dir, les polítiques d'esquerres fan que els espanyols es tornin de dretes i les polítiques de dretes fan que els espanyols es tornin d'esquerres.

L'estat d'ànim polític també està relacionat amb els resultats electorals. Tots els tombos electorals estudiats (menys el del 1982) provenen de llargs períodes de desplaçament continuat de l'estat d'ànim polític. Aznar reemplaça a Felipe González en les eleccions de 1996 després d'un llarguíssim desplaçament de les preferències polítiques. Igualment, Zapatero reemplaça Aznar en les eleccions de 2004 després d'una clara *esquerranització* de l'electorat espanyol, especialment durant la darrera legislatura. I Rajoy substitueix Zapatero en les eleccions de 2011 després del canvi més sobtat en les preferències dels espanyols. En només set anys, el desplaçament cap a la dreta de l'electorat espanyol té una magnitud quasi comparable a tota l'època González. Certament, factors conjunturals van influir tots aquests tombos però en tots ells també hi havia un efecte ideològic de fons a llarg termini.

Finalment, l'article mostra que els successius governs espanyols han reaccionat davant l'estat de l'opinió pública de manera molt diferent de com ho han fet, per exemple, els governs dels Estats Units d'Amèrica. Allà, els governs responen als canvis en les preferències polítiques dels ciutadans acomodant les seves polítiques a la nova realitat de l'opinió pública. En canvi, a Espanya, els governs han estat incapaços d'acomodar-s'hi. O potser no han volgut fer-ho per obstinació ideològica. Això implica que, durant llargues etapes del període estudiat, Espanya ha tingut governs no representatius. I l'única manera de forçar la recuperació de la representativitat dels governs espanyols ha estat a través d'un mecanisme força més traumàtic: forçar el reemplaçament dels governants en un tomb electoral.

Agustí Bosch

Departament de Ciència Política i de Dret Públic.

Àrea de Ciència Política i de l'Administració.

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Agusti.Bosch@uab.cat

Referències

Bartle, J., Bosch, A., & Orriols, L. (2020). **The policy mood in Spain: The thermostat in a warm climate, 1978–2017**. *European Political Science Review*, 12(2), 133-153.
[doi:10.1017/S175577392000003X](https://doi.org/10.1017/S175577392000003X)

[View low-bandwidth version](#)